

Co-funded by
the European Union

**Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського**

III НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«СТРАТЕГІЇ ТА ПОЛІТИКИ ЄС:
ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ТА МЕХАНІЗМИ
РЕАЛІЗАЦІЇ»**

26-27 березня 2026 року

м. Кривий Ріг

УДК 339.9:338.2

Стратегії та політики ЄС: інституційна структура та механізми реалізації: матеріали III науково-практичної конференції (26-27 березня 2026 року) – Кривий Ріг: Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Криворізького національного університету, 2026. 340 с.

Члени оргкомітету конференції:

Чернега О.Б. – д.е.н., професор, професор кафедри економіки та бізнесу Криворізького національного університету.

Кожухова Т.В. – д.е.н., професор, в.о. директора навчально-наукового інституту економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Криворізького національного університету.

Бочарова Ю.Г. – д.е.н., професор, завкафедри економіки та бізнесу Криворізького національного університету.

Горіна Г.О. – д.е.н., професор, завідувач кафедри технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної справи та туризму Криворізького національного університету

Матеріали конференції висвітлюють питання, пов'язані з інституційною структурою та механізмами реалізації стратегій та політик ЄС.

Матеріали конференції рекомендуються викладачам і студентам закладів вищої освіти, науковцям, аспірантам, докторантам і практикам.

Науково-практичну конференцію проведено за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах реалізації проєкту «Європейські цінності: сталий розвиток, економічна безпека та цивілізаційні імперативи» 101127413 — EVSDESCI (програма Еразмус+ напрям Жан Моне).

Погляди та думки, висловлені в публікаціях, належать виключно авторам і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського агентства з питань освіти і культури (ЕАСЕА). Ані Європейський Союз, ані ЕАСЕА не несуть за них відповідальності.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Погляди, висловлені в публікаціях, є позицією авторів. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції та їх наукові керівники.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Project: 101127413 – EVSDESCI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПОЛІТИКИ ЄС: ЦІЛІ, ІНСТРУМЕНТИ, ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ		10
Боліла С.Ю.	Наука та інновації у геоeкономічному продовольчому конфлікті: європейські реалії, український досвід та стратегічні переваги для ЄС	10
Будякова О.Ю.	Біоекономічні політики ЄС: цілі, інструменти, особливості реалізації та досвід для України	12
Вернігорова Н.В.	Розвиток партнерств з благодійними організаціями в сфері реабілітації як інноваційний інструмент підтримки галузі	17
Дубін Д.Л.	Роль органів місцевого самоврядування у багаторівневому врядуванні ЄС: механізми координації та взаємодії зі стейкхолдерами	20
Захарчишин М.І., Содома Р.І.	Міжнародні стандарти управління ризиками як інструмент розвитку стійкості територіальної громади	24
Іванова Ю.О.	Інструменти підтримки регіонального розвитку в ЄС: можливості адаптації в Україні	27
Касперович О.Ю.	Формування кадрового забезпечення кібербезпеки промисловості в Україні в контексті євроінтеграції	30
Ковалівська К.В.	Політика ЄС у сфері цифровізації: виклики та перспективи	35
Маслій О.А., Циганенко К.Д.	Забезпечення цифрової стійкості малого і середнього бізнесу України в умовах євроінтеграції	40
Міщук Є.В.	Маркетинг персоналу: політики країн ЄС	42
Назаренко П.М.	Зелена трансформація промисловості України в умовах інтеграції до європейського зеленого курсу	45
Некрасенко Л.А.	Підходи до визначення та оцінки екосистемних активів	50
Опалько В. В., Романчук С.С.	Інноваційні механізми залучення прямих іноземних інвестицій у контексті політик ЄС та децентралізації	52

досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayina-ta-hlobalnaprodovolcha-bezpeka-v-umovakh-viynu>.

3. Білоусько Т.Ю., Головка О.І. Державна підтримка підприємств агробізнесу в контексті забезпечення продовольчої безпеки України. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови*: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 30 травня 2025 р. Ірпінь : Державний податковий університет. 2025. С.280-281.

Будякова О.Ю., к.е.н., доцент

*Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна*

БІОЕКОНОМІЧНІ ПОЛІТИКИ ЄС: ЦІЛІ, ІНСТРУМЕНТИ, ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Протягом останнього десятиліття Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (Food and Agriculture Organization, FAO / ФАО) [1] відіграла ключову роль у спрямуванні глобального розвитку політики та практики сталої біоекономіки. Біоекономіка для сталого виробництва продовольства та сільського господарства є одним із пріоритетних напрямків програми ФАО у Стратегічній рамочній програмі ФАО на 2022-2031 роки (FAO program in the FAO Strategic Framework for 2022-2031) [2]. Це свідчить про визнання ФАО та її членами необхідності сталої та інноваційної трансформації агропродовольчих систем. Агропродовольчі системи повинні задовольняти зростаючий глобальний попит на основні продукти без забруднення та виснаження природних ресурсів та негативного впливу на екосистеми [3], біорізноманіття [4] та клімат [5].

Кожна країна та регіон мають унікальні можливості та виклики у виробництві, використанні, збереженні та відновленні своїх біологічних ресурсів. Цілі розвитку у країнах біоекономіки визначаються політичними, економічними, промисловими та технологічними умовами, біофізичними та соціальними характеристиками. З цієї причини не існує єдиної уніфікованої концепції біоекономіки. Біоекономіка охоплюється різноманітними стратегіями, з різними інтерпретаціями та перспективами розвитку. Існує розмаїття підходів до стратегій біоекономіки, які відображають національні, регіональні та місцеві передумови та можливості. Існують також спільні елементи, які можуть забезпечити можливості для співпраці між зацікавленими сторонами на всіх рівнях [6; 7].

Згідно з даними Інформаційної панелі ФАО з біоекономіки, 23 країн ЄС та 3 регіони мають спеціальні стратегії розвитку біоекономіки, а приблизно 15 країн перебувають у процесі розробки таких стратегій. Понад 35 країн мають стратегії, пов'язані з біонауками та біотехнологіями, які мають відношення до агропродовольчого сектору, і все більше країн інтегрують біоекономіку в свої національні плани щодо біорізноманіття, кліматичних дій

та трансформації продовольчих систем. Незважаючи на відсутність загальноприйнятого визначення біоекономіки, агропродовольчі системи займають центральне місце в усіх біоекономічних стратегіях [2].

Під час 43-ї сесії Конференції Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) члени ФАО підкреслили «важливість біоекономіки для сталого розвитку агропродовольчих систем та визнали важливість всебічного врахування різноманітних та регіонально збалансованих перспектив у нормативній, політичній та науковій роботі ФАО» [2]. Дане має три основні цілі:

(i) розглянути національні та регіональні стратегії біоекономіки з акцентом на визначеннях, цілях сталого розвитку, пріоритетних сферах, заходах та механізмах управління;

(ii) представити внесок ФАО у сталу біоекономіку в продовольчому та сільськогосподарському секторах;

(iii) виявити прогалини та можливості для керівництва ФАО та її членами у формуванні переходу до сталої глобальної біоекономіки для продовольства та сільського господарства [2].

В останні роки концепція біоекономіки набула значного поширення у світі. Концепція біоекономіки еволюціонувала від початкового фокусу на заміщенні ресурсів та біотехнологічних інноваціях до більш комплексного та наскрізного підходу до сталого розвитку. Це підкреслює, що біоекономіка отримує все більше визнання за її трансформаційний потенціал, спрямований на зміну існуючої економічної парадигми на економічно, екологічно та соціально сталу.

Близько 23 країн та 3 регіони Європейського Союзу мають спеціальну стратегію або політику з біоекономіки, а також понад 15 в процесі розробки. Крім того, багато країн інтегрують біоекономіку в свої національні плани захисту біорізноманіття, адаптації до зміни клімату та пом'якшення її наслідків, а також у трансформації агропродовольчих систем, що свідчить про тісний зв'язок біоекономіки зі сталим розвитком.

Різноманітний характер стратегій біоекономіки відображає різні національні та регіональні інтерпретації та інтереси. ФАО визначила загальні цілі при розробці стратегій біоекономіки. ФАО провела глобальний огляд національних та регіональних стратегій біоекономіки, виділивши як спільні елементи, так і унікальні характеристики, і виявила, що всі цілі, спільні для всіх стратегій біоекономіки, нерозривно пов'язані з агропродовольчими системами [2].

Екологічні цілі зосереджені на заміні викопних ресурсів сталими біологічними ресурсами, вирішенні виробничих проблем та інтеграції цілей щодо клімату та біорізноманіття. Проаналізовані стратегії біоекономіки наголошують на ефективності використання ресурсів, мінімізації відходів та циркулярному використанні біомаси та узгоджуються з міжнародними угодами.

Економічні цілі зосереджені на підвищенні цінності біомаси для сприяння інклюзивному розвитку сільських та міських територій з метою

забезпечення справедливого розподілу результатів, розширення прав та можливостей місцевих громад, розширення доступу до ринків та розвитку нових ланцюжків доданої вартості.

Соціальні цілі визначають пріоритети забезпечення продовольчої безпеки, підтримки вразливих верств населення та підвищення обізнаності споживачів шляхом вивчення попиту на додаток до пропозиції.

У висновках дослідження зазначено наступні прогалини та можливості, які можуть стати орієнтиром для ФАО та її членів у формуванні роботи з біоекономіки для продовольства та сільського господарства [2]:

1. Політики, стратегії та плани в галузі біоекономіки повинні надавати пріоритет продовольчій безпеці та харчуванню для всіх, особливо вразливих верств населення, а також враховувати трансформацію агропродовольчих систем, щоб вони стали більш ефективними, справедливими, життєздатними та сталими.

2. Узгоджені на багатосторонньому рівні рамки біоекономіки та критерії й показники сталого розвитку мають вирішальне значення для успішного впровадження біоекономічного підходу, забезпечуючи, щоб вони відображали національні умови та можливості, були підкріплені емпіричними даними та узгоджувалися з Цілями сталого розвитку (ЦСР).

3. При створенні міжгалузевих механізмів управління біоекономікою, країни та регіони повинні прагнути до більшої узгодженості політики з відповідними рамками сталого розвитку. Використання Інструментарію ФАО з біоекономіки та Інформаційної панелі ФАО з біоекономіки, серед інших ресурсів, може допомогти країнам у розробці стратегій сталого розвитку біоекономіки та сприяти обміну передовим досвідом.

4. Принципи справедливого переходу мають бути визнані та інтегровані в біоекономічну політику, стратегії та плани, щоб гарантувати, що ніхто не залишиться позаду, включаючи дрібних фермерів, корінні народи, жінок, молодь та інші вразливі групи. Збільшення інвестицій в освіту, професійну підготовку та розширення прав та можливостей молоді, жінок та вразливих груп має бути спрямоване на надання їм рівних можливостей для участі в біоекономіці.

5. Слід збільшити ресурси для сприяння інклюзивному та справедливому розвитку біоекономіки в сільській та міській місцевості, просуваючи місцеві біологічні ланцюги доданої вартості, які додають цінності відходам, залишкам та побічним продуктам, одночасно заохочують децентралізовану переробку біомаси. Стимулювання підприємництва, інновацій та створення робочих місць у сільській та міській місцевості за допомогою політичних стимулів, технічної допомоги, навчання та інвестицій. Ці зусилля можуть бути інтегровані у флагманські ініціативи ФАО, включаючи ініціативу «Зелені міста» (Green Cities Initiative), «Одна країна, один пріоритетний продукт» (One Country One Priority Product) та ініціативу «Рука об руку» (Hand-in-Hand Initiative).

6. Заохочувати розробку комплексних національних планів управління відновлюваними джерелами вуглецю, які включають біоекономіку як

ключовий компонент та сприяють диверсифікації джерел біомаси для багаторазового використання, сталому управлінню земельними ресурсами, уловлюванню та утилізації вуглецю, процесам перетворення відходів на енергію та іншим цілям біоекономіки.

7. Збільшення інвестицій у науку, технології та інновації в галузі біоекономіки має вирішальне значення для підтримки трансформації агропродовольчих систем, включаючи рослинництво та тваринництво, рибальство та аквакультуру, а також лісове господарство в країнах з низьким й середнім рівнем доходу, використовуючи такі фонди, як Адаптаційний фонд, Глобальний екологічний фонд (ГЕФ) та Зелений кліматичний фонд (ЗКФ). Деякі ключові пріоритетні напрямки включають посилення співпраці та тристоронньої співпраці для передачі технологій, просування циркулярних бізнес-моделей із заходами з боку попиту, розширення від сільськогосподарських біотехнологій до нових біопродуктів, відновлення деградованих територій за допомогою біоремедіації та інновацій у сфері мікробіому, а також застосування поведінкових наук для заохочення сталого споживання продуктів біоекономіки.

8. Скоординовані та синергетичні дії, необхідні для просування сталого розвитку біоекономіки, можуть бути посилені шляхом створення глобальної багатосторонньої платформи або партнерства за участю організацій системи ООН. ФАО могла б стати глобальним організатором такого механізму. Це сприяло б посиленню ролі продовольчої безпеки та харчування, а також трансформації агропродовольчих систем як ключових складових сталого розвитку біоекономіки. Глобальна платформа або партнерство має слугувати каталізатором для розробки політик, стратегій та планів, розбудови потенціалу, обміну знаннями та створення стимулів для розвитку біоекономіки на всіх рівнях.

9. Узгоджені на глобальному рівні зусилля мають важливе значення для підтримки збору та аналізу даних з біоекономіки, зосереджуючись, серед іншого, на наявності біомаси, її потенційному застосуванні та моделюванні сценаріїв для розробки політики. Слід сприяти відкритому доступу до біоекономічних даних, де це можливо. Інтеграція індикаторів біоекономіки в існуючі системи сталого розвитку та екологічної звітності дозволить оптимізувати зусилля та підвищити узгодженість політики. Встановлення загальних критеріїв та практичних індикаторів сталої біоекономіки, узгоджених з бажаними принципами та критеріями сталої біоекономіки ФАО та іншими відповідними стандартами, може підвищити прозорість та підзвітність, тим самим сприяючи інвестиціям та розподілу коштів у секторі біоекономіки.

10. Для розвитку біоекономіки з боку попиту необхідна цілеспрямована підтримка у кількох ключових сферах. Це включає підвищення рівня обізнаності споживачів щодо переваг та цінності біопродуктів, а також сприяння прозору маркуванню та сертифікації для зміцнення довіри споживачів. Вирішальне значення має адвокація змін у політиці, спрямованих на скорочення субсидій для нестійких альтернатив, а також

підтримка досліджень поведінки споживачів для інформування маркетингу та розробки продуктів. Зусилля мають бути зосереджені на стимулюванні інновацій для зниження витрат, пов'язаних з біологічними продуктами, та заохоченні сталих моделей споживання за допомогою керівних принципів та інструментів. Крім того, важливим є сприяння співпраці зацікавлених сторін для обміну передовим досвідом та узгодження зусиль.

Отже, протягом останнього десятиліття ФАО зробила свій внесок у розвиток глобальної біоекономіки, підтримуючи країни у формулюванні та впровадженні біоекономічних стратегій. ФАО стала першою установою ООН, яка зробила біоекономіку корпоративним пріоритетом, зосередившись на консультуванні з питань політики, розбудові потенціалу, партнерства та створенні знань.

Дослідження проведено за підтримки Європейського Союзу в рамках проєкту Жана Моне [номер гранту ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH, 101127252 – «Просування європейських навичок та підходів до сталої біоекономіки в умовах сучасних викликів в Україні» (PESAB)].

«Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності».

This research has been conducted with the support of the European Union within Jean Monnet project [grant number ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH, 101127252 – “Promoting of European skills and approaches for sustainable bioeconomy in the conditions of Ukrainian acute challenges” (PESAB)].

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them”.

Список використаних джерел:

1. FAO. 2021. Aspirational principles and criteria for a sustainable bioeconomy. Rome.
2. FAO. 2023a. Report of the conference of FAO. Forty-third Session Rome, 1-7 July 2023. FAO. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/flf7c772-8139-4931-ac88-12dc5f927220/content>.
3. Будякова, О. (2026). Екосистемний підхід до соціально-економічного розвитку в умовах зеленої та цифрової трансформації на засадах біоекономіки. *ECONOMIES HORIZONS*, (1(34)), 15–31. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(34\).2026.348943](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(34).2026.348943).
4. Будякова О.Ю., Дьяконов І.О. Біоекономіка: перспективи розвитку агропромислового комплексу України для подолання продовольчої кризи. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. № 6(06). С. 68-74. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-13>.

5. Будякова О. Ю. Біоекономіка як перспективне вирішення проблеми зміни клімату. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 10. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13924099>.

6. Будякова О.Ю. Біоекономіка як вектор інклюзивного економічного розвитку в формуванні людського капіталу. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 9(09). С. 68-77. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/274> DOI: 10.32782/dees.9-12.

7. Будякова О.Ю., Дервіш Д.С. Інвестиції в біоекономіку для повоєнного відновлення України. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 4(04), 2023. С. 9-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-4-2>.

*Вернігорова Н.В., доктор філософії з економіки
Державна установа «Інститут ринку і
економіко-екологічних досліджень НАН України»,
м. Одеса, Україна*

РОЗВИТОК ПАРТНЕРСТВ З БЛАГОДІЙНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В СФЕРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ГАЛУЗІ

На сьогоднішній день в Україні у сфері реабілітації існує ряд проблем, вирішення яких пов'язане з можливістю надання якісних реабілітаційних послуг відповідно до зростаючого попиту. Враховуючи значні наслідки для здоров'я населення внаслідок війни [1, 2], варто створити сприятливі умови для відновлення здоров'я значної частки населення, що є важливим для підтримки людського капіталу та якості життя. Сучасні виклики сфери реабілітації в Україні можна виразити в наступному:

- низький рівень дотацій для підвищення якості реабілітаційних послуг;
- безпрецедентний досвід стрімкого зростання потреб на відновлення здоров'я внаслідок травм військового часу та погіршення здоров'я;
- активне реформування сфери охорони здоров'я напередодні та під час військового конфлікту.

Що стосується стратегічної важливості розвитку сфери реабілітації та оздоровлення, необхідно відзначити пролонговану дію шкідливих факторів військових дій (значне погіршення якості навколишнього середовища, погіршення забезпеченості та якості інфраструктури забезпечення життя, погіршення доступу до медикаментів та якісного харчування, тривале погіршення умов для якісного сну), які обов'язково проявляться у найближчому та віддаленому майбутньому. Тому на сьогоднішній день сфера охорони здоров'я має сконцентруватись також на профілактичних заходах, з метою поліпшення наслідків довготривалого та виснажливого конфлікту. Таким чином, сфера реабілітації та оздоровлення потребує значного інвестування, для забезпечення поточних та майбутніх потреб.

Для поліпшення суспільно важливих сфер (до яких можна віднести сферу реабілітаційних та оздоровчих послуг) в Україні варто запровадити